Harri Hillamo

26.10.2026

Viite:
Lausuntopyyntö määräysluonnoksesta
Rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen maantien tiealueelle
Lausuntopyynnön diaarinumero: TRAFICOM/549927/03.04.03.00/2026

Energiateollisuus ry:n lausunto määräysluonnoksesta: *Rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen maantien tiealueelle*

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua määräysluonnoksesta Rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen maantien tiealueelle Lausuntopyynnön diaarinumero: TRAFICOM/549927/03.04.03.00/2026

ET edustaa energia-alan yrityksiä. Energia-alan ja yhteiskunnan tavoitteena on ilmastoneutraali Suomi, mikä vaatii olemassa olevan infrastruktuurin ylläpitoa ja kehittämistä. Lausuttavana oleva asiakokonaisuus koskettaa erityisesti energian jakelua, jossa tarvitaan johtoja ja laitteita energian jakeluun sekä puhtaan siirtymän edistämiseksi. Suomi sähköistyy voimakkaasti ja samanaikaisesti Sähkömarkkinalaki asettaa ehtoja sähkönjakelun toimitusvarmuudelle yhteiskunnan ollessa yhä riippuvaisempi häiriöttömästä sähkönjakelusta (myös tietoliikenne ja siihen liittyvät ratkaisut tarvitsevat häiriötöntä sähkönjakelua). Yhteiskunnassa on käyty paljon keskustelua sähkönjakelun kustannuksista, ja pyritty laskemaan sähkönjakeluverkkoihin liittyviä kustannuksia asiakkaille. Ympäristöntilan heikentymisen estäminen on myös huomattavan tärkeä itseisarvo infrastruktuurin sijoittamispaikan valinnassa.

YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN JA YHTEISET TAVOITTEET – Määräys ei erityisesti pyri vähentämään sijoittamista maanomistajien maille eikä laskemaan rakennettavan infrastruktuurin kustannuksia yhteiskunnalle ja asiakkaille. Määräyksessä on jopa useita kohtia, joissa vaatimukset ohjaavat sijoittamaan joko verkkoja ja näihin liittyviä laitteistoja ja työskentelyalueita aina vaan enemmän maanomistajan puolelle. Johdot tulisi sijoittaa mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien tieurien ja avoimien alueiden yhteyteen, silloin kun se on teknisesti ja taloudellisesti järkevää. Johtojen sijoittamisessa tulee suosia jo rakennettuja alueita, jotta sijoittaminen on kustannustehokasta ja sijoittamisesta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa maanomistajille ja ympäristölle. Määräyksissä tulee varmistaa, ettei aiheuteta tarpeetonta haittaa maanomistajille siirtämällä osan työskentelystä yksityisille maille ja aiheuttamalla tarpeettomia raivaustarpeita – verkkoinfrastruktuuria sijoitetaan erittäin pitkiksi ajoiksi ja esimerkiksi suistumisen suoja-alueet soveltuvat erittäin hyvin maanalaisten rakenteiden sijoittamiseen. Määräyksessäkin puhutaan esimeksiksi ”merkittävästä puustosta”, yksityisten maanomistajien omaisuuden ja ympäristön turmeleminen tulisi aina olla toissijaista, vaikka se olisi vähäistä, jos rakennetulla alueella on hyvät edellytykset sijoittaa kustannustehokkaasti muutakin infrastruktuuria.

RAKENTEIDEN JA LAITTEIDEN SIJOITTAMINEN - Laissa (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä) suoraan todetaankin, että tiealuetta tarvitaan myös muiden yhteiskunnan tarpeita varten. ”5§ […] Maantiehen kuuluu myös tiehen välittömästi liittyvä alue, joka maantietä rakennettaessa tarvitaan sähkö- ja viestintäjohtojen sekä muiden yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista varten. […]”

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Lisäksi laissa todetaan ”§42 [...] Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle. [...]”
Luvan antaminen ei siis ole harkinnan varainen ehtojen täyttyessä ja sijoittamisesta saa lain mukaankin aiheutua haittaa tienpidolle kohtuullisessa määrin. Katsomme, että nykyinen määräysluonnos on kirjoitettu niin, että sillä lainvastaisesti estetään johtojen ja laitteiden sijoittaminen tietyille alueille ilman osoitettua vaaraa liikenteelle tai merkittävää haittaa tienpidolle. Määräys on näiltä kohdiltaan otettava uudelleen työn alle ja muutettava lähtökohta sellaiseksi, että se sallii lain mukaisesti johtojen ja rakenteiden sijoittamisen pääsääntönä laajasti määräyksen kohteena oleville alueille.

Lakien ja määräysten ensisijaisuudesta: Koska maantielaki asettaa sijoittamisen pääsäännöksi (kunhan vaaraa tai merkittävää haittaa ei ole), alempiasteisella viranomaismääräyksellä ei voida käytännössä kumota tätä oikeutta luomalla ehdottomia alueellisia kieltoja, ellei taustalla ole suoraan laista johdettavaa perustetta. Viranomaisen on siis pystyttävä osoittamaan konkreettinen liikenteen vaarantuminen tai vähäistä suurempi haitta tienpidolle, eikä pelkkä yleinen alueellinen rajoitus yleensä täytä lain vaatimusta.

PUUTTUVAT SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET - Pidämme erittäin huolestuttavana, että esityksessä ei ollut annettu kunnollisia siirtymäsäännöksiä. Tällä hetkellä luvittava taho on erittäin ruuhkautunut ja luvituksen hitaus uhkaa viivästyttää monia suunniteltuja investointeja jopa seuraavalle vuodelle. Huomautamme, että määräyksen voimaantulon yhteydessä tulee olla käytettävissä ajantasaiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset soveltamisohjeet, tyyppikuvat ja liikenteenohjausmallit vastaavalla tavalla kuin aiemman yksityiskohtaiseen sähkö- ja telejohdot ja maantiet -ohjeessa niiltä osin kun luvituksessa otetaan näihin kantaa. Toimintatapojen ja luvituksen perusteiden tulee olla selkeät valtakunnallisesti. Lisäksi tulisi selkeästi todeta, että nyt voimassa olevaa määräystä ei tulla soveltamaan, ennen uuden määräyksen voimaantuloa vireille tulleisiin lupa- ja ilmoitusasioihin, sekä myönnettyihin lupien mukaisiin töihin ja hankkeisiin. Suuri osa johtohankkeista on yli vuoden kestäviä hankkeita, joissa kaikkien alueiden luvituksen ja suunnittelun tulee olla valmiina ennen toteutusta. Toteutuspäätösten jälkeen kilpailutetut urakat on myös suunniteltu toteutettavaksi olemassa olevin määräyksin, ja urakointiin varatut resurssit on määritelty näiden perusteella. Uutta määräystä ei tule myöskään noudattaa takautuvasti.

POIKKEAVAT SUOJAUSJÄRJESTELYT JA KORVAUSKÄYTÄNNÖT - Maantiealueille ei tule kehittää omaa ajoittain muuttuvaa sijoittamistapaa. Mikäli sijoittamista ja johtojen suojaamista haluttaan kehittää, voivat myös virastot ja viranomaiset osallistua täysin avoimeen sähköturvallisuuteen liittyvien standardien ja määräysten kehittämiseen omilla lausunnoillaan ja työpanoksellaan. Tulevien vuosikymmenten aikana eri alueilla tapahtuu aina joitain muutoksia ja omistuksen ja hallinnan muutoksia, ja on valtavasti erilaisia alueita, joille haluttaisiin omia sääntöjään ja määräyksiä erilaisten alueiden omien tarpeiden mukaan. Mikäli kaikilla alueilla olisi omia sääntöjään ja tapojaan, ja alueiden hallinnan muuttuessa pitäisi tietää kenen säännöillä ja miltä vuodelta johtoja on rakennettu, meillä olisi vuosikymmenten jälkeen valtava viidakko erilaisia asentamistapoja: tästä syystä tulee koko maassa ja standardien soveltamisalueella ja yhtenäisten sähköturvallisuusmääräysten mukaisesti rakentaa kaikilla alueille, ellei ole välttämätöntä perustellusta syystä jossain tietyssä kohdalla käyttää erityisrakenteita – erityisrakenteet eivät kuitenkaan voi olla pääsääntö millään alueella, sillä kaikilla muillakin alueilla pärjätään vakiorakenteilla ja verkkoyhtiöt vastaavat oman verkkonsa turvallisuudesta.

Kuten perustelumuistiossakin todetaan: Sähkölaitteiden ja -laitteistojen turvallisuudesta säädetään sähköturvallisuuslaissa (1135/2016). Lain 31 §:n mukaan sähkölaitteisto on suunniteltava, rakennettava ja korjattava hyvän turvallisuusteknisen käytännön mukaisesti. Sähkölaitteiston on täytettävä laissa säädetyt olennaiset turvallisuusvaatimukset. Sähkölaitteistojen olen-naisista

turvallisuusvaatimuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa sähkölaitteistoista (1434/2016). Kun itse määräyksessä määrätään poikkeamaan sekä sähköturvallisuuslaista ja -asetuksesta (tiukennetaan vaatimustasoa ja annetaan eritysvaatimuksia), tulisi perustelujen poikkeuksille olla erittäin painavia ja selkeitä.

Muutos, jossa enintään 50 metrin pituinen siirto katsottaisiin pistemäiseksi työksi siirtäisi tienpidon tarpeista aiheutuvia kustannuksia verkonhaltijalle ja viime kädessä sähköverkon asiakkaille. Raskaassa luvitustavassa on otettava vastuu myös annetusta luvasta; siirrosta tulee maksaa korvausta, kun johto on sijoitettu luvan ja määräysten mukaisesti ja sen sijoittamisesta on kulunut alle viisi vuotta. Siirron pituus ei kuvaa työn kustannuksia tai teknistä vaativuutta, mistään siirtoverkosta ei voi siirtää osaa johdosta toisaalle, ja tämä vaikuttaa aina johdon varassa oleviin asiakkaisiin. Lyhyissäkin siirroissa joudutaan tekemään vastaavat luvitus-, suunnittelu- ja rakennuttamisvaiheet kuin pidemmässäkin johdossa. Kustannusvastuun tulee määräytyä siirtotarpeen aiheuttajan ja siirrosta tosiasiallisesti aiheutuvien kustannusten perusteella.

MERKITTÄVIÄ MUUTOKSIA TOIMINTATAPAAN - Nostamme esiin, että määräyksiä ja toimintatapoja muutetaan erittäin merkittävästi ilman, että maantielaki tai toimintaympäristö olisi muuttunut sellaisella tavalla, että toimintatapoja pitäisi radikaalisti muuttaa. Turvallisuusmielikuvilla perustelluille määräysmuutoksille ei ole esitetty mitään konkreettisia perusteluja eikä tavoitteita. Korostamme, että Energiateollisuus ry ja sen jäsenet kannattavat turvallisuuden ja toimintatapojen kehittämistä, kuitenkaan määräyksen valmistelussa ja perustelumuistiossa näitä ei ole tuotu kuin mielikuvina esiin. Useiden yhteiskunnan infrastruktuuritoimialojen kustannustehokkaaseen kehittämiseen ja toimitus- ja huoltovarmuuteen tähtäävien johtoinvestointien mahdollistamiseen liittyvien töiden tulisi sujua jouhevasti, kustannustehokkaasti, muut yhteiskunnan tavoitteet ja maanomistajien huomioiminen – samalla turvallisin toimintatavoin. Erilaiset verkot, mm. sähkö ja tietoliikenne, ovat avainasemassa uusien investointien mahdollistamisessa Suomeen. Erilaiset jo rakennetut väylät ovat myös muulle kuin liikenneinfrastruktuurille ja liikenteelle tärkeitä alueita pitkässä ja harvaan asutussa maassa.

MÄÄRÄYKSEN VALMISTELU - Erittäin laajasti käytäntöjä muuttavan määräyksen valmisteluun olisi tullut ottaa mukaan myös valmisteluvaiheessa laajemmin ja keskustelevammin johdonomistajia, verkkojen rakentajia ja maanomistajia edustavia tahoja parhaiden käytäntöjen ja vähäisimmän haitan ratkaisujen löytämiseksi. Pidämme positiivisena, että edellisen lausuntokierroksen ja työpajojen jälkeen myös muun infran rakentaminen tiealueille helpottui.

HUOMIOITA MÄÄRÄYKSEN YKSITTÄISISTÄ KOHDISTA:

Määräyksen tulisi mahdollistaa riskiperusteinen ja kohdekohtainen liikennejärjestely. TMA:n, työnaikaisen kaiteen tai muun raskaan suojausjärjestelyn ehdoton käyttö ei ole perusteltua kaikissa lyhytkestoisissa tai ajoradan ulkopuolella toteutettavissa töissä. Joissain tapauksissa tällaiset suojausvaatimukset voivat muodostaa suuren osan työskentelystä ja lisätä näin vaarallista työskentelyä ajoradalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Määräyksessä tulisi todeta pääsäännön lisäksi, että sijoittaminen on mahdollista poikkeusluvalla poikkeavalla tavalla tai työmenetelmin, ellei ole teknisesti ja taloudellisesti kohtuullista rakentaa määräysten mukaisesti. Poikkeusluvan hakemisen yhteydessä tulee ilmi, miksi tällainen epätyypillinen ratkaisu on välttämätön – esimerkkinä on normaalisti kielletylle alueelle tilattu sähköliittymä tai poikkeavat tierakenteet, joissa määräystä ei voida noudattaa, mutta joissa rakenteet voidaan toteuttaa turvallisesti ja toimivasti. Näin harkintavalta säilyy luvittavalla taholla, mutta voidaan huomioida tarvittaessa erityisolosuhteet. Mikäli tällainen kirjaus kohdista tai määräyksestä puuttuu, luvittava viranomainen ei voi tehdä tarvittavaa päätöstä. Suomi on varsin pitkä maa, ja

matkalle mahtuu eri aikakausina ja eri syistä tehtyjä rakenteita ja sijoittamispaikkoja, jotka poikkeavat ideaalista tierakenteesta tai tavanomaisesta nykyaikaisesta tiealueesta.

Myös jäseniltämme ja alan toimijoilta tulee useita käytännönläheisiä ja konkreettisia ehdotuksia. Olisikin ollut hyvä käydä laajempaa ja toistuvaa keskustelua jo määräyksen valmistelun aikana asiantuntijoiden ja näiden töiden tekijöiden kanssa, jotta määräys heijastelisi todellista työskentely-ympäristöä. Määräys sisältää yhä runsaasti kohtia, joissa tulee tahattomia esteitä verkkojen rakentamiselle sekä paljon erilaisia tulkinnanvaraisuuksia ja unohtuneita erikoistilanteita. Toivomme todella, että nämä ratkaistaan huolellisesti ennen määräyksen voimaan saattamista, ja tehdään määräyksistä sellaiset, että sujuva työskentely ja Suomalaisen infran kehittäminen onnistuu jatkossakin. Määräyksellä on hyvin toimiessaan suuri merkitys sujuvan investointiympäristön mahdollistajana.

Ystävällisin terveisin,

Energiateollisuus ry

Harri Hillamo
Asiantuntija, Energiajärjestelmä yksikkö
Energiateollisuus ry
+358 50 440 9673
harri.hillamo@energia.fi